

Inför ett system med markvärdesskatt

Svenska Dagbladet den 8 oktober 2020

Fastighetsskatten dyker titt som tätt upp i debatten och är nu återigen på tapeten. Men det är illavarslande hur tondöv denna debatt är. Å ena sidan har vi den politiska vänstern som förordar fastighetsskatt som ytterligare en skatt. Å andra sidan har vi politiker till höger som, med tanke på svensk skattehistoria, drabbas av kramp när fastighetsskatt kommer på tal, och därför säger blankt nej. Nyanserna i debatten går på detta sätt förlorade liksom dyrbara tillfällen att diskutera en genomgripande skattereform.

Vi behöver skatter för att upprätthålla samhällets befintliga strukturer men också för att korrigera djupa klyftor i samhället. Vänsterns lösning att politikerna fördelar medel som tagits in via höga marginalsatser på arbete är varken effektiv eller hållbar. Höga skatter på arbete är kontraproduktiva, framför allt för dem som står utanför arbetsmarknaden. Den avgörande frågan är inte om vi behöver ännu en skatt, utan hur skattesystemet i sin helhet kan reformeras för ökad produktivitet med minimal snedvridning.

Vi bör diskutera en markvärdesskatt (markvärdesavgift) som alternativ till fastighetsskatt. Markvärdesavgift har ekonomer, från Adam Smith till Milton Friedman, pläderat för som en mindre dålig skatt. Detta eftersom den inte beskattar frukten av arbete och andra produktiva ekonomiska aktiviteter, utan beskattar markens inneboende värde. Avgiften betalas oavsett om marken är bebyggd eller inte. En markskatt stimulerar således investeringar i befintlig mark, och förmår ägare att sälja outnyttjad mark. En skatt på arbete minskar utbudet av arbetskraft, men en skatt på mark bidrar till att mer mark faktiskt används.

Även om jordens bördighet är det som historiskt bestämt markens värde skulle urbaniseringsgrad i dag vara det som styrde markvärdesskattens storlek. Som nämnts har konceptet med en sådan skatt funnits länge, främst förknippad med den amerikanske ekonomen Henry George (1839–1897). Rörelsen har ofta kallats georgism eller single tax movement. De som förespråkar georgism vill oftast avskaffa alla andra skatter, eller kombinera markskatten med platt inkomstskatt.

I princip kan markskatt användas för att korrigera vår generations växande geografiska klyfta. Globalisering och tekniska innovationer har premierat storstadsregioner med högutbildad befolkning men har utplånat mindre industri- och jordbrukssamhällen. Den nya eliten, oavsett den enskildes skaparkraft, utgör i dag en urban aristokrati med ringa känsla av moraliskt ansvar för, och obetydlig koppling till, de som lämnats kvar utanför städerna. Det är de senare som nu rasar mot det politiska etablissemanget.

En stor del av motståndet mot fastighetsskatten handlar ytterst inte om själva skatten. Vi behöver en skattereform som balanserar avskaffandet av destruktiva skatter som inkomstskatten, med införandet av mindre dåliga skatter, såsom fastighets- eller markskatter. Därför behöver fokus vara på systemet, inte på enskilda förändringar.

Özge Öner